

שורדים

מ. קינן

1

הנער מן המגדל

נתנאל אינו יודע עד כמה הוא מפורסם. הוא יודע שהוריו מנסים להאבק למענו, ציבי אחותו סיפרה לו בחצי פה שהמון אנשים מתפללים עבורו, אבל אין לו מושג על כך ששמו מופיע בכל הכותרות הראשיות. איש לא סיפר לו שאנשים ממלאים את הרחובות סביב מגדל הכלא שלו, נאבקים כנגד החוק שעומד לחרוץ את גורלו.

הוא פשוט יושב, הגמרא שלו פתוחה על שולחן הכתיבה הלבן שמולו, והוא מתנדנד מעליה לקצב מחשבותיו, מפזם את אותו ניגון חרישי שלו. כמו שעשה בכל מאה ושמונים הימים שחלפו מאז הגיע לפה.

כשיסיים יפתח את ה'משנה ברורה', ואחר כך את 'מסילת ישרים', בלי לדמיין שהארץ כולה עוקבת אחרי סדרי הלימוד שלו וקצב התקדמותו, ורק לאחר שיקרא קריאת שמע שעל המיטה, ייגש אל כיפת הזכוכית ויביט אל העיר הנוצצת מטה, אל אורות המכונניות, אל חלונותיהם של הבתים הרחוקים, בהם חיות משפחות שלמות: אבא, אמא, ילדים... אז אולי יוכלו מצלמות האבטחה הקבועות בכל מקום בחדר, לתפוס בפניו את אותו זיק של עצב וגעגועים שמכבב בתמונה המופיעה על השלטים שנושאים המפגינים בכל

הצמתים המרכזיים.

הוא רק נער, כמעט ילד. עדיין.

וזה בדיוק העניין - רק נערים שורדים.

שורדים, וממשיכים לארח בדמם את הנגיף, ולהפיץ אותו הלאה, בכל נשיפת אוויר.

"נתנאל!" אומר הקול המוכר, בעל הגוון המתכתי, שבוקע ממערכת הכריזה.

"כן?" אין דבר נעים בפיקוח ההדוק על חייו, ובאופן בו יכולים אנשי הצוות הרפואי לנהל אותו כרצונם. אבל הוא יודע כי אין לו ברירה אלא לשתף פעולה, ומוטב שיעשה זאת באופן שיכבד את קהל עובדי השם ואת שבע עשרה שנותיו.

"קיבלנו ממש עכשיו הודעה שהערעור שהגישו הוריד לבית המשפט העליון - נדחה. הטיסה שלך תצא הלילה. למען הדיוק - אתה צריך לצאת לנמל התעופה בעוד עשרים וחמש דקות מעכשיו. אם תיגש אל פתח שלוש, תוכל למצוא מאחוריו מזוודה. תכניס אליה את כל מה שאתה רוצה לקחת איתך".

"הערעור נדחה?" הוא שואל, משתנק.

"היה לנו, לכל הצוות, נעים מאוד להכיר אותך, נתנאל. התרשמנו מאוד מאישיותך. אנחנו מאחלים לך הצלחה, וממליצים לך לאמץ את הגישה שהציע לך הפסיכולוג של בית החולים. זכור שאתה בר מזל. שמאות נערים בני גילך שקיפחו את חייהם מאותו נגיף בדיוק - היו שמחים להתחלף איתך. אתה חי, זה העיקר. ויש סיכוי טוב שתשתחרר ממחנה השורדים בעוד תקופה, כאשר תימצא תרופה לנגיף הדי־אס־אר, או כשריכוז הנוגדנים בדמך ירד, כך שאתה יכול להתייחס אל כל העניין כאל הרפתקה".

נתנאל סופג את המילים בשתיקה, ומלבד עפעפיו שרוטטים ווריד תכלכל שפועם בצד צווארו, לא מגלות פניו דבר על רגשותיו. אדם

מסגל לעצמו יכולת כזו לאחר מאה שמונים וארבעה יום בהם הוא מנוטר ומושגח ללא הרף על ידי מכשירי ציתות ומצלמות אבטחה. "אנחנו מאחלים לך הרבה הצלחה ואושר בהמשך דרכך, נתנאל", הרמקול חורק קלות, כדרכו, "ובריאות שלמה".

אין הדים בתא הבידוד. כאשר משתתק הרמקול, מתגבשת הדממה מיד ונעשית סמיכה ודחוסה, והיא מצלצלת באוזניו של נתנאל שחש בודד כשם שלא חש מעודו.

הוא אינו יודע על המפגינים שנאבקים בשוטרים סביב המגדל, על זרנוקי המים והסוסים המנסים לפזר את חוסמי הצמתים המוחים על העוול שנעשה לו - על האכזריות הכרוכה בשליחתו של נער חרדי אל אי גזירה. הוא רק יודע דבר אחד: הוריו הבטיחו לו שיעשו הכל למענו, שיילחמו כדי לאפשר לו להישאר כאן, בתא הכלא הדומם שלו בעל קירות הזכוכית, ולא הצליחו בכך.

*

זה התחיל בניסוי מדעי שיצא מכלל שליטה. הנגיף המהונדס שחמק ממעבדות חברת תרופות שבבעלותו של מיליארדר אמריקאי-איטלקי, התפשט ברחבי העולם וגבה מחיר דמים כבד. אומנם ההדבקה לא היתה המונית, אולם גורלם של אלו שנדבקו - נחרץ.

עד כה לא החלים אף לא מבוגר אחד מהתקפתו של הנגיף המהונדס. היוצאים היחידים מן הכלל - היו ילדים ונערים, בנים צעירים שטרם סיימו את גיל ההתבגרות. אולם לאחר שחלף גל האושר הראשוני שהתלווה להחלמה ניסית שכזו, התוודעו המחלימים למציאות הבלתי אפשרית: הנגיף קנה לו שבייתה בגופם, התרבה בדמם, וגרם להם להפיץ אותו - שלא ברצונם - בכל נשיפת אוויר שפלטו.

"פצצות מתקתקות", הגדיר אותם ראש ממשלת סין, חותם על צווים שהורו על הוצאתם להורג של ברי המזל ששרדו. "סכנה לאנושות", אמר התובע בבית הדין הבינלאומי בהאג, מבקש את

אישורו להחיל על כל מדינות אירופה את אותו חוק בדיוק. רעיון הגלייתם של השורדים אל אחד מן הנידחים באיי סיישל, פיסת אדמה זעירה רחוקה מכל מקום יישוב אנושי - התקבל אפוא באו"ם כפתרון רחום.

רחום כל כך!

שותק ניגש נתנאל אל פתח מספר שלוש. ולאחר שהסוהרים בעמדת האחיות משחררים בקול זמזום את נעילת הדלת הפנימית, הוא יכול להכניס פנימה את המזוודה המדוברת. מזוודה בינונית, אפורה וחסרת ייחוד.

ולהתחיל לארוז.

תיאורטית, הוא יודע, אין שום מניעה שיסתובב בין הבריות כשמסיכה דמוית מסיכת אב"כ צמודה לפניו, ואוספת אל תוך מיכלי השמדה מיוחדים את האוויר שהוא פולט. כאמצעי בטחון נוסף לכל אלו שננקטו - הוא נדרש להשתמש במסיכה כזו בדיוק, במשך שלוש שעות לפני כל כניסה של אנשי צוות רפואי אל חדרו. אבל ברור לו כי הציבור ההיסטרי לא יאפשר לו להשתתף בטיסה אזרחית כשהוא מוגן במסיכה כזו בלבד.

ואם ממילא עומדים להקדיש מטוס שלם רק לו ובעבורו - האם לא יכלו לרכוש בשבילו מזוודה אחרת, גדולה טיפ טיפה יותר מזו? או שאולי הבירוקרטים, אלו שעם מגבלות החשיבה שלהם נאלץ להתמודד אינספור פעמים מאז נכלא פה - לא הסכימו לאפשר לו פינוקים מעבר למגבלות המשקל המותרות לכל נוסע בטיסות תיירים רגילות? אבל אם כן, העניין הזוי ממש!

עיניו צורבות כאשר הוא מסיר את המצעים מעל הכרית והשמיכה ומקפל אותם בדייקנות. מניח אותם במזוודה, ומבין כי לכרית עצמה אין מקום.

אפילו בחור שנוסע לישיבה לשלושה שבועות בלבד, ויוכל לקבל משלוחים מהבית בכל עת שיזדקק לכך, אינו יוצא לדרך עם מזוודה אחת!

והוא, איך ישרוד?

"איך תשרוד בלי עוד מגבת רחצה?" מלגלג בו קול קטן, "זו הבעיה שלך?!"

לא. זו לא ה-בעיה שלו. אבל זו אחת מהן. בהחלט. גם כאן הוא לבד כבר יותר מחצי שנה. אבל אבא הגיע לבקר אותו מדי יום. הניח את ידו על כיפת הזכוכית, בדיוק מול זו שלו, הביט עמוק אל תוך עיניו ושאל אותו מה שלומו ומה התחדש לו מאז שנפגשו אתמול; ואמא היתה מגיעה גם היא בכל יום אי-זוגי, עם מבחנים שצריך לבדוק או ערימות אינסופיות של בגדים לתיקון, שלעיתים דימה כי אספה מכל תושבי השכונה. יושבת על כסא, קרוב קרוב, במרחק כזה, שלולא היה ביניהם קיר זכוכית - היה עשוי להפריע לו לריכוז, וקול נשימותיה שחדרו אל תאו באמצעות המיקרופון, איפשר לו לדמיון שהוא אינו לבדו.

וציבי אחרתו, גם היא הגיעה לפעמים, חמושה בלוח שחמט ובאוצר בדיחות בלתי נדלה. ואף על פי שהיתה משחקנית השחמט הגרועות ביותר שידע העולם, רגעי הביקור הללו גרמו לו להרגיש קיים. לא צל חולף, לא זכרון נשכח, לא מטרד מעיק על כספי משלם המיסים - אלא אח יקר, חשוב, אהוב, נצרך.

ומה יגרום לו להרגיש כך מעכשיו? שיחות טלפון קצרות, מרובות שתיקות וכחכוחי גרון? ומה יקרה בעוד שנה או שנתיים, חמש או עשור, כשכל אחיו כבר יהיו נשואים, וחבריו מטופלים במשפחות גדולות - מישהו יזכור אותו בכלל, או שיישכח מכל לב?

2

שלום לכולם

הוא בחור טוב. תשאלו כל אחד ממכריו. ובכל זאת הוא נחשב כרגע לאדם המסוכן ביותר במדינה, והנהלים המופעלים כאשר הוא יוצא החוצה - לראשונה מזה שישה חודשים - דומים לאלו שמופעלים כאשר מפונים בחפזון חומרים כמו חומצות רעילות או פסולת גרעינית.

רכבים של המשטרה ושל הרשות הארצית לכיבוי והצלה חוסמים באורות מהבהבים את הגישה לרחובות בהם הוא עובר, חנוט בתוך חליפת החלל שלו וכלוא בתוך מבנה פוליקרבונט שקוף-אטום וחסין מפני כל שבירה; גם כזו שתתרחש אם אי מי יחליט להתנקש בחייו בירייה, וגם אם האמבולנס הייעודי לחולי די־אס־אר שמוביל אותו לשדה התעופה ייקלע לתאונת דרכים ויימעך תחת משאית כבדה.

פנסי הרחובות שזורמים משני צידיו של האמבולנס ברצף מהיר, מזכירים לנתנאל את ילדותו ואת הנסיעות מביתה של סבתא ירושלים חזרה הביתה; והמראה הזה, שהיה פעם חלק טבעי מחייו, מעלה בו געגועים למשפחתו. לאחיו. לרגעים של קירבה, צחוק

ופטפוט. תענוג אנושי פשוט שהוא אינו יכול אלא רק להתגעגע אליו. ואיכשהו - למרות שהבדידות כבר הפכה לחלק ממנו במחצית השנה האחרונה - הנסיעה הזו מעצימה את הכאב וגודשת את גרונו עד כדי מחנק. איך יכול להיות שלא מחבלים ולא שודדים, לא איראן ולא תימן, אלא הוא - שמעולם לא פגע בזבוב - הינו, בכל הסקרים, הגורם המאיים ביותר על שלומם של תושבי ישראל? הוא ידע, כמובן, עוד לפני שחלה, כי את הדיאס'אר הפיץ ברחבי ארצות הברית ילד בן שנים עשרה ממשפחת מצוקה, שלקה במחלה באופן קל כל כך עד שאיש לא ידע על כך - עד שהאנשים סביבו התחילו למות... אבל הניצולים הצעירים הדומים לו היו בודדים כל כך, עד שהשמועות עליהם לא היו יותר מאשר קוריוז, משהו פיקנטי לשוחח עליו בארוחות הצהריים, תוך כדי לעיסת תפוח אדמה או עוף.

האמבולנס מאט פתאום, וקול באוזניה שלו ממליץ: "תסתכל שמאלה, נתנאל!"

לילה עכשיו. לו עצמו הודיעו רק לפני חמישים דקות כי הגיעה עת הגירוש, אבל בצד הכביש עומדות צלליות אחדות, נושאות בידיהן שלט גדול שניכר עליו שהוכן בחפזון: "להתראות! נתגעגע מאוד!"

מי שם? הוא ממצמץ, והערפל מקשה עליו לראות דרך שכבות הפלסטיק השקוף את דמויותיהם של חמשת חבריו הטובים מהישיבה, שעומדים שם ומנופפים בעוז לעבר מרכבת האסירים שלו. וגם הרב מינץ נמצא שם? המשגיח? יכול להיות? אבל מה עם ההורים שלו? וציבי? והקטנים?

האמבולנס מאיץ שוב, מותיר את קבוצת החברים הקטנה ואת שלט הבד הלבן שלהם הרחק מאחור.

הקדוש ברוך הוא דופק על הקנקנים החזקים, אמרה לו סבתא בפעם האחרונה שבאה לבקר אותו. אבל הוא לא העלה על דעתו שהקדוש ברוך הוא רואה בו קנקן חזק עד כדי כך.

"אנחנו מגיעים מיד לשדה התעופה", מעדכנת אותו האוזניה,
 "הסבירו לך את הנהלים, נכון?"

"כן", הוא מאשר. יציב, הגיוני, שקול. "לאחר שתכניסו את התיבה
 למטוס, תיפתח הנעילה באופן חשמלי, ואני צריך לצאת החוצה,
 להתיישב באחד הכסאות ולחגור את עצמי בחגורת הבטיחות".

"בדיוק. צפויה לך טיסה של שש שעות. אסור לך להוריד את
 המסיכה בשום מקרה. מזון תקבל לאחר ההגעה ליעד, ומיכל
 הנוזלים שלך מלא, נכון?"

"נכון".

"מצוין. אם חלילה תארע איזושהי תקלה, תוכל לבצע נוהל החלפה
 של מיכלי חמצן, ולקחת את המיכל הרזרבי שבתיק החירום,
 שהונח כבר ליד הכסא שלך. אבל לא סביר להניח שזה יקרה. כמו
 שזה נראה כרגע, צפויה לך נסיעה פשוטה, משעממת וחלקה. טוב
 שהבאת איתך ספרי קריאה".

תקדש שם שמייס, הזכיר לו אבא בכל שיחת טלפון ובכל ביקור.
 זכור שאנשים מתבוננים בך, ושופטים את כל ציבור יראי השם
 על פי ההתנהגות שלך. ולכן, למרות הכאב שהוא חש כעת, ואפילו
 שאף אחד מהספרים שהביא עימו אינו ספר קריאה, אומר נתנאל
 בנימוס רק: "בסדר גמור אדוני. תודה רבה".

אל שדה התעופה הם נכנסים דרך השער המיועד לאח"מים, דרכו
 נכנסים נשיאים וראשי ממשלות העוברים בשדה התעופה בדרכם
 מן הארץ ואליה. לאחר שהם עוברים בנתיב ארוך ומפותל, שגם
 הוא - כמה לא מפתיע - שומם וריק מכל נפש חיה, הם עוצרים
 ליד מטוס קטן וכרסנתי, הנראה יותר כמו מטוס תובלה.

אבל גם אם מראהו של המטוס - השונה כל כך ממה שדמיין - גורם
 לו להירתע - המראה של תשע הדמויות שמחכות על ידו, משכיח
 ממנו כל דבר ועניין. אבא! אמא! הקטנים! ציבי! כולם הגיעו. והם

מניחים את ידיהם על כלוב הפלסטיק ומדברים בערבוביה. אבא מברך, אמא דומעת, ציבי משחילה בדיחה מתאמצת. ליבי הקטנה צועקת 'הנה נתנאל' 'הנה הוא!' ללא הפסקה, ואליהו ויהושע מראים לו ציורים שציירו לכבודו, מעדכנים אותו שיתגעגעו אליו נורא, ומניחים את כפות ידיהם הקטנות מעברה השני של הזכוכית, סמוך סמוך לכף ידו, במחוות הקירבה שהמציא אבא עבורו.

אבל רגעי החסד קצרים ובודדים, ורק טביעות ידיהם של הקטנים נותרות לארח לו לחברה בדרכו הארוכה לעבר האוקיינוס ההודי, לקבוצת האיים הקטנים שנמצאים במרחק של אלף שש מאות קילומטרים מזרחה מאפריקה.

שום פיסת אדמה לא נראית סביב כאשר מעדכן הקברניט את נתנאל כי עליו לחגור את עצמו ולהתכונן לנחיתה. אבל רגע לפני שהמטוס גולש אל המים, מבין נתנאל כי הוא נוחת על סיפונה של נושאת מטוסים ישנה וחלודה, ובהלה עצומה גואה בו.

בתדרוכים שקיבל במגדל הבידוד שלו בבית החולים דיברו איתו על אי טרופי משגשג, על קהילת ילדים ונערים המנהלים חיים עצמאיים למופת, על פירות קוקוס, חוף חולי וצמחי מים. לא על בית כלא צף, גיגית חלודה ונטושה בלב האוקיינוס!

ועל אף האיפוק שהוא משתדל לסגל לעצמו כאשר הוא מדבר עם זרים, המתח שבקולו ניכר כאשר הוא שואל: "בטוח שאנחנו נוחתים כאן? איתי דיברו על איזשהו אי..."

"נכון", מאשר הקברניט באדישות, ומצליל קולו נשמע כי הוא לועס מסטיק אגב כך, "אבל באי עצמו אין נמל תעופה".

"אז איך -" הוא מהסס.

"מחוץ למטוס תראה שילוט שידריך אותך אל כלי שיט אוטונומי, שיקח אותך אל האי", מדריך הקברניט. "לאחר שתגיע אל חופי האי, אתה רשאי להוריד את כל הציוד שעליך. על האי נמצאים רק

נשאי די־אס־אר ואין עוד סיבה לזהירות, כמו שודאי אמרו לך". פשוט לצאת מהמטוס? לבדו? בלי לעבור שום סריקה שתודא כי כל פתחי האוויר בחליפה האטומה שלו חסומים? לצעוד, לבד, בלי עין מפקחת, לאורך נתיב החיצים, לשלשל את המזוודה מטה בעזרת גלגלת חשמלית, כשם שמוסבר בצורה פשוטה וברורה על גבי השלט הקבוע על יד מעקה המתכת, ואחר כך לרדת בעצמו בסולם ולהתיישב בתוך הסירה הזעירה, המותאמת לגודלו של אדם אחד בלבד?

פשוט. אהה.

ואחר כך מה? לחגור את עצמו. שוב לחגור. וללחוץ על הכפתור... ואז להביט במי האוקיינוס בעלי הצבע הירוק-תכול המדהים, שהופכים לקצף בוחק כאשר הסירה הקטנה שועטת קדימה מעצמה.

חרטומה של הסירה מפלח את המים במהירות עצומה, שגורמת לרסיסי מים וקצף להתרומם באוויר, להרטיב את חליפת הבטיחות שעליו ולהעלות בו זכרונות נעימים מעולם אחר, בו יצאו יחד כל בני המשפחה המורחבת ליום התאחדות באשדוד. בימים אחרים, שנראים לו כעת רחוקים מאוד, בהם היה סתם נער אחד מתוך הכלל. חכם אולי. טוב לב, ודאי. אמיץ קצת יותר מדי, אולי. אבל לגמרי חלק. לגמרי שייך.

הסירה מיטלטלת כאשר תחתיתה פוגעת בחוף החולי המרהיב, והוא מביט סביבו בתהייה. האם הוא באמת אמור לרדת עכשיו? פשוט לרדת? כן? ולהסיר את המסיכה?!

לא מסובך לעשות זאת. הוא עשה זאת עשרות פעמים מאז שאושפז. ובכל זאת ידיו ממאנות לשתף פעולה. אם יסיר את המסיכה, יפלוט החוצה עשרות אלפי נגיפי די־אס־אר קטלניים בכל נשיפה... האם בטוח לגמרי שאין כאן אף אחד שעשוי להיפגע?

בטוח לגמרי. אתה יכול להירגע. האנשים היחידים הנמצאים כעת על האי הזה, הם שורדים כמותך.

החליפה בכל זאת מצפצפת נואשות כאשר הוא מסיר את כפפותיו, מבטל את התקן הנעילה ומסיר את הקסדה, ונושם מלא ריאותיו אוויר חופשי, צלול ונקי, לראשונה מזה חצי שנה.